

יהדות

לבתי ספר עצמאיים

3 יחידות לימוד

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שלוש שעות.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.

פרק ראשון	—	דינים	—	(6×10)	—	60 נקודות
פרק שני	—	יהדות	—	(8×5)	—	40 נקודות
						<u>סה"כ</u>
						100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב בטיזטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיזטה" בראש כל עמוד טיזטה. רישום טיזטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון – דינים (60 נקודות)

ענה על עשר מן השאלות 1-12.

בשאלות שבחרת, ענה על כל הסעיפים (לכל שאלה – 6 נקודות).

1. הלכות פסוקי דזמרה

א. בנוגע לכל אחד מן הדברים האלה, ציין אם באמצע פסוקי דזמרה הוא מותר או אסור.

(1) לענות אמן.

(2) לענות לקדיש ולקדושה.

(3) לענות "ברוך הוא וברוך שמו".

(4) לומר עם הציבור את הפסוק "שמע ישראל".

(4 נקודות)

ב. מדוע אומרים "מזמור לתודה"? (2 נקודות)

2. הלכות תפילת שמונה-עשרה

א. מאימתי מותר להתפלל לכתחילה תפילת שמונה-עשרה של שחרית, ומאימתי מותר להתפלל

תפילה זו בדיעבד? (3 נקודות)

ב. עד מתי זמן תפילת שמונה-עשרה של שחרית, ועד מתי אפשר להתפלל תפילה זו בדיעבד?

(3 נקודות)

3. הלכות ברכת המזון

א. אדם שיצא מן המקום שאכל בו לפני שבירך ברכת המזון והגיע למקום אחר – היכן יברך

ברכת המזון? התייחס בתשובתך לשלושה מקרים. (2 נקודות)

ב. מה דינו של איש המסתפק אם בירך ברכת המזון, ומה דינה של אישה המסתפקת אם

בירכה? (2 נקודות)

ג. הסבר מדוע "שבת שחל בו ראש חודש... אומרים תחילה 'רצה' ואחר כך 'יעלה ויבוא'".

(2 נקודות)

4. הלכות ברכות על מיני דגן

- א. הסבר מהי "פת הבאה בכיסנין". בתשובתך כתוב שתי דעות. (2 נקודות)
- ב. אכל פת הבאה בכיסנין – מה עליו לברך אם אכל כמות שיש בה שיעור סעודה? התייחס בתשובתך לברכה ראשונה ולברכה אחרונה. (2 נקודות)
- ג. איזו ברכה מברכים על לביבות מטוגנות העשויות ממצה כתושה שעירבו בה ביצים וחלב? התייחס בתשובתך לברכה ראשונה ולברכה אחרונה. (2 נקודות)

5. מלאכת האופה והמבשל

- א. האם מותר בשבת להניח מכסה על סיר שעומד על האש? נמק. (2 נקודות)
- ב. באיזה תנאי מותר בשבת לחזור ולחמם בכלי ראשון תבשיל יבש שמבושל כל צורכו? נמק. (2 נקודות)
- ג. הסבר מהו "מאכל בן דרוסאי". (2 נקודות)

6. דיני מוקצה

- א. באר והדגם את המושג "כלי שמלאכתו לאיסור". בתשובתך ציין אם מותר לטלטלו לצורך גופו, לצורך מקומו ולצורך עצמו. (2 נקודות)
- ב. באר והדגם את המושג "מוקצה מחמת גופו". בתשובתך ציין אם מותר לטלטלו לצורך גופו, לצורך מקומו ולצורך עצמו. (2 נקודות)
- ג. מה הם התנאים הנדרשים כדי שחפץ המותר בטלטול ייחשב ל"בסיס לדבר האסור"? (2 נקודות)

7. דיני עירוב תבשילין

- א. לָשֶׁם מה יש להניח עירוב תבשילין, ומתי יש להניחו? (3 נקודות)
- ב. פרט כיצד עושים עירוב תבשילין. (3 נקודות)

8. דיני חול המועד

- א. "המְבַזֵּה את חול המועד... אין לו חלק לעולם הבא". מהו "ביזוי חול המועד"? (3 נקודות)
- ב. מהי "מלאכת דבר האבד", ובאיזה מקרה אסור לעשותה בחול המועד? (3 נקודות)

9. הלכות מאכלות אסורות

- א. "צריך האדם לזוהר במאוד מאוד שלא ייכשל בהם (באכילת שרצים)". כתוב את שני הטעמים של בעל ה"קיצור שולחן ערוך" לאזהרה זו. (2 נקודות)
- ב. חתך פרי בסכין ומצא שחתך גם תולעת שהייתה בו — מה עליו לעשות בסכין ומה עליו לעשות בפרי? (2 נקודות)
- ג. מי שאכל בשר, המתין שש שעות ורצה לאכול מאכלי חלב, אך מצא בשר בין שיניו — מה עליו לעשות? (2 נקודות)

10. הלכות תרומות ומעשרות

- א. מהי "תרומה טמאה"? (2 נקודות)
- ב. מהו הדין של תרומה טמאה? בתשובתך התייחס לכוהן ולישראל. (2 נקודות)
- ג. מדוע בימינו אין לאכול פירות שהופרשו למעשר שני? באיזה אופן בכל זאת אפשר לאכלם? (2 נקודות)

11. הלכות רכילות ולשון הרע

- א. (1) הסבר מי הוא בעל לשון הרע.
(2) הסבר מי הוא מוציא שם רע.
(2 נקודות)
- ב. הבא שתי דוגמאות ל"אבק לשון הרע". (2 נקודות)
- ג. חז"ל שאלו: "עד היכן לשון הרע?"
הסבר את השאלה, וכתוב את התשובה שמביא בעל הקיצור שולחן ערוך. (2 נקודות)

12. הלכות ייחוד

- א. באיזה מקרה מועיל היתר "בעלה בעיר", ובאילו מקרים אינו מועיל? (2 נקודות)
- ב. מהו ההבדל בין איסור ייחוד בעיר ביום ובין איסור ייחוד בעיר בלילה? (2 נקודות)
- ג. במה שונה דין ייחוד בעיר מדין ייחוד בשדה? (2 נקודות)

פרק שני — יהדות (40 נקודות)

ענה על חמש מן השאלות 13-18.

בשאלות שבחרת, ענה על כל הסעיפים (לכל שאלה — 8 נקודות).

13. פרקי אבות, פרק ב', משנה י'

- א.** "הם אמרו שלושה דברים... יהי כבוד חברך חביב עליך כשלך, ואל תהי נוח לכעוס, ושוב יום אחד לפני מיתתך, והווי מתחמם כנגד אורן של חכמים".
לכאורה נאמרו במשנה זו ארבעה דברים. הסבר לפי ר"ע מברטנורה מדוע נכתב בתחילת המשנה "שלושה דברים". (2 נקודות)
- ב.** לפי ר"ע מברטנורה, הסבר את דברי המשנה "הווי זהיר בגחלתך". (2 נקודות)
- ג.** "נשיכתן (של חכמים) נשיכת שועל, ועקיצתן עקיצת עקרב, ולחישתן לחישת שרף".
(1) לפי ר"ע מברטנורה, מדוע הזכיר התנא שועל במשל?
(2) לפי ר"ע מברטנורה, מהו הנמשל של המשל המצוטט?
(4 נקודות)

14. רמב"ן, פירושי התורה, ויקרא, י"ט, ב'; דברים, ו', י"ח

- א.** הסבר את המושג "נבל ברשות התורה", והבא דוגמה אחת מדברי רמב"ן למושג זה.
(3 נקודות)
- ב.** לפי רמב"ן, כיצד מקיימים את המצווה "קדושים תהיו" בדיבור? (2 נקודות)
- ג.** "ועשית הישר והטוב", לרבותינו בזה מדרש יפה, אמרו: זו פשרה ולפנים משורת הדין".
לפי ההסבר של רמב"ן לדברי חז"ל אלה, מה התורה דורשת במצווה "ועשית הישר והטוב"?
(3 נקודות)

15. ספר החינוך, הקדמה

- א.** איזו טענה בעל ספר החינוך מחזק באמצעות המשל על מי הנחל ו"חכם אחד רופא מובהק"? (2 נקודות)
- ב.** "נתינת התורה... מחויבת לתשלום היצירות".
מה הן ה"יצירות" שבעל ספר החינוך התכוון אליהן, וכיצד השלימה אותן נתינת התורה?
(4 נקודות)
- ג.** מה נתן ה' לעולם, מלבד התורה שנתן לישראל, כדי שיתאפשר "תשלום היצירות"?
(2 נקודות)

16. ספר החינוך, מצוות הלוואה לעני

- א. מדוע מצוות הלוואה לעני קודמת למצוות צדקה? (2 נקודות)
- ב. מדוע אין ה' מפרנס את העניים? כתוב שני טעמים. (4 נקודות)
- ג. "אם כסף תלוך את עמי".
הסבר מהו הקושי בפסוק זה, וכיצד פתרו חז"ל קושי זה. (2 נקודות)

17. רמח"ל, מסילת ישרים

- "מפסידי המידה הזאת (מידת הזהירות) ומרחיקה הם שלושה".
- א. "האחד הוא הטיפול והטרדה העולמית" — הסבר כיצד "הטיפול והטרדה העולמית" מרחיקים את האדם ממידת הזהירות, וכתוב מהי הדרך להתגבר על מרחיק זה, לפי רמח"ל. (3 נקודות)
 - ב. "השני השחוק והלצון" — הסבר על פי משל המגן המשוש בשמן כיצד השחוק והלצון מרחיקים את האדם ממידת הזהירות. (3 נקודות)
 - ג. "השלישי החברה הרעה" — איזו חברה היא חברה רעה? הסבר כיצד היא מרחיקה את האדם ממידת הזהירות. (2 נקודות)

18. הרב שמואלביץ, שיחות מוסר, הכרת הטוב

- א. מה הרב מעניק לתלמידו? ענה על פי ההסבר של הרב שמואלביץ לדברי שלושת התלמידים של רבי אליעזר. (5 נקודות)
- ב. כיצד תלמיד מקיים את חובת "הכרת הטוב" לרבו במלואה? (3 נקודות)

בהצלחה!